

ΘΕΜΑ 6^ο

ΚΕΙΜΕΝΟ: (Θουκυδίδης, Δ,11)

Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου οἱ Ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον καὶ ἐπικαταβάντες ἐτάξαντο παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἄραντες τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα οὖσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισί, ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους Σπαρτιάτης.

- 5** προσέβαλλε δὲ ἥπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἡμύνοντο· οἱ δὲ κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, διότι οὐκ ἦν πλέοσι προσσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο, προθυμία τε πάσῃ χρώμενοι καὶ παρακελευσμῷ, εἴ πως ὡσάμενοι ἔλοιεν τὸ τείχος. πάντων δὲ φανερώτατος Βρασίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ καὶ ὁρῶν τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος τοὺς
- 10** τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴ που καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ἐβόα λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἶη ξύλων φειδομένους τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιδεῖν τεῖχος πεποιημένους, ἀλλὰ τὰς τε σφετέρας ναῦς βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν καταγνύναι ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι,
- 15** ὁκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάντας τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1. Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου:** μτχ. γενική απόλυτη η οποία λογικά συνδέεται με το ρ. 'ἐθάρσησαν', στο οποίο αποδίδει την επιρρ. σημασία του τρόπου. Η έννοια του χρόνου ως προτερόχρονου (ως *αφροῦ...*), έχει δευτερεύουσα σημασία. Η αντωνυμία είναι αντικείμενο στην μτχ.
- 2. ἐπικαταβάντες:** προσέξτε τα ρρ. που είναι σύνθετα με δυο προθέσεις. Το ρ. 'καταβαίνω' που σημαίνει 'ακολουθῶ ἓνα δρόμο κατηφορικό', αν συνταχθεῖ με την 'ἐπί', τότε παίρνει την σημασία της επιθετικότητας, της σύγκρουσης, και μετφρ. 'ακολουθῶ ἓνα δρόμο κατηφορικό με επιθετική διάθεση'. Να έχετε υπ' όψη σας ότι τα ρρ. της ελληνικής σπανίως αντιστοιχούν στην ν.ε. με ένα και μόνο ρ., αλλά μεταφράζονται - όπως εδώ - με περιφράσεις. οἱ δὲ *Ἀπό την άλλη μεριά*'. **ἄραντες τῷ...στρατῷ:** συνημμένη μτχ. στο ρ. 'προσέβαλλον'. Η μτχ. αποδίδει τον τρόπο (κι όχι τον χρόνο). (Για την λειτουργία της μτχ. αορίστου δεσ [ΕΔΩ](#)). *αἶρω = ετοιμάζομαι για μάχη*'.
- 4. ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας:** το κύριο όνομα είναι το Υποκ. του ρ. Το ουσιαστικό 'ναύαρχος' είναι επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου. Και η γενική της αντων. συντάσσεται με το 'ναύαρχος' ως γενική αντικειμενική. Γι' αυτό και μεταφράζουμε *'ο Θρασυμηλίδας έπλεε μαζί τους ως ο αρχηγός όλων των πλοίων'*. **ὁ Κρατησικλέους:** είναι επιθ. προσδ. στο κύριο όνομα. **Σπαρτιάτης:** παράθεση.
- 5. ἥπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο:** αναφ. πρόταση του τόπου, και το αναφορικό είναι δοτική του τόπου.
- 6. οἱ δὲ κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι:** συνημμ. μτχ. στο ρ. 'τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο', αποδίδει τον τρόπο με τον οποίον 'ἐποιοῦντο τοὺς ἐπίπλους'. **διότι οὐκ ἦν πλέοσι προσσχεῖν:** η αιτιολ. πρόταση εξηγεί τον λόγο για τον οποίον οι Λακεδ. *'διαίρεσαν τον στόλο τους σε ολιγάριθμα πλοία'*. **πλέοσι:** ενν. 'ναυσί'.

7. **καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει:** πάλι μια συνημμ. μτχ. ίδια με την προηγούμενη, καθώς συνδέονται με τον 'καί'.
8. **χρῶμενοι:** μια ακόμη τροπική μτχ. συνημμ. στο ρ. 'τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο'. Προσέξτε όμως ότι, αν και τροπικές, δεν είναι και οι τρεις ακριβῶς ίδιες: οι δυο πρώτες εξηγούν τον τρόπο με τον οποίον 'ἐποιοῦντο τοὺς ἐπίπλους' ὅσον αφορά το τεχνικό μέρος, ενώ η τρίτη εξηγεί τον τρόπο με τον οποίον 'ἐποιοῦντο τοὺς ἐπίπλους' ὅσον αφορά τον ψυχισμό τους. **εἴ πως ὥσάμενοι ἔλοιεν τὸ τείχισμα:** δευτερεύουσα πρόταση, πλάγια ερώτηση. Συχνά δημιουργούνται πλάγιες ερωτήσεις εξηρημένες από εννοούμενα ρρ., ὅπως εδώ, όπου εννοείται το ρ. 'ἵνα εἰδεῖεν = για να διαπίστωναν'. Κάτι ανάλογο έχουμε και στα ν.ε., ὅταν λέμε 'θα επισκεφθῶ ἕνα φίλο μου, αν μπορεί να με βοηθήσει', όπου ενν. '...<για να τον ρωτήσω> αν μπορεί να με βοηθήσει', όπου το ρ. εξάρτησης δεν το βάζουμε, αλλά το εννοούμε. Η Πλάγια ερώτηση εκφέρεται με ευκτική, διότι η εξάρτηση εννοείται πως γίνεται από ρ. ιστορικού χρόνου. **ὥσάμενοι:** συνημμ. μτχ. τροπική. **πάντων δ' φανερῶτατος Βρασίδας ἐγένετο:** η γενική που εξαρτάται από επίθετα υπερθετικού βαθμού δεν πάντοτε διαιρετική. Αν το επίθετο είναι ἀναρθρο – ὅπως εδώ – είτε συγκριτικού, είτε υπερθετικού βαθμού, η γενική που είναι δίπλα του είναι συγκριτική. Αντιθέτως αν είναι ἀναρθρο, τότε είτε συγκριτικού, είτε υπερθετικού βαθμού, η γενική δίπλα του είναι διαιρετική. (Για περισσότερα σχετικά με την λειτουργία των επιθέτων συγκριτικού ή υπερθετικού βαθμούδες [ΕΔΩ](#)).
9. **τριηραρχῶν γὰρ καὶ ὄρων:** δυο μτχ. συνημμ. στο ρ. 'ἐβόα', αιτιολογικές 'επειδὴ εἶχε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου, καὶ επειδὴ ἐβλεπε τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς κυβερνήτες τῶν πλοίων...'. **τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος:** γενική απόλυτη μτχ. αιτιολογική στις μτχχ. 'ἀποκνοῦντας...φυλασσομένους'.
10. **τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας:** αντικείμενα στην μτχ. 'ὄρων'. **εἴ που καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν:** υποθετική πρόταση με απόδοση τις μτχχ. 'ἀποκνοῦντας...φυλασσομένους'. Ο υποθ. λόγος είναι πλάγιος, διότι η απόδοσή του δεν είναι κύρια πρόταση. Ο υποθ. λόγος ανήκει στο εἶδος εκείνο που δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρελθόν, και εισάγεται με 'εἴ' και Ευκτική, και στην απόδοση έχει ιστορικό χρόνο με ἢ χωρίς το δυνητικό 'ἄν': 'εἴ που καὶ δοκοίη δυνατὸν εἶναι σχεῖν, οἱ τριηράρχοι καὶ κυβερνήται ἀπώκνουν καὶ ἐφυλάσσοντο τῶν νεῶν'. **δυνατὸν εἶναι:** ἀπρόσωπη έκφραση σε μορφή ἀπαρεμφατική, για να μπορέσει να γίνει υποκείμενο στο ἀπρόσωπο ρ. 'δοκοίη'. **σχεῖν:** υποκείμενο στην ἀπρόσωπη έκφραση 'δυνατὸν εἶναι'. Το ρ. 'ἔχω' ως τεχνικός ὅρος της ναυτικής ορολογίας σημαίνει 'πιάνω στεριά, βγαίνω στην ακτή'. **ἀποκνοῦντας καὶ φυλασσομένους:** δυο συνημμ. μτχχ. στα ουσιαστικά 'τριηράρχους καὶ κυβερνήτας' ως κατηγορηματικές.
11. **τῶν νεῶν:** αντικ. στο 'φυλασσομένους'. **μὴ ξυντρίψωσιν:** ενδοιαστική πρόταση ως δεύτερο αντικ. στην μτχ. 'φυλασσομένους'. **ἐβόα λέγων:** 'φώναζε λέγοντας', η μτχ. συνημμ. τροπική. **ὥς οὐκ εἰκὸς εἶη:** ειδική πρόταση με ευκτική επειδὴ το ρ. εξάρτησης είναι σε ιστορικό χρόνο. **ξύλων φειδομένους:** η μτχ. είναι αιτιολογική συνημμ. στο εννοούμενο υποκείμενο του 'τριηράρχους καὶ κυβερνήτας'. Το ουσιαστικό είναι αντικ. στην μτχ. **τοὺς πολεμίους περιδεῖν τεῖχος πεπονημένους:** η έκφραση είναι 'περιορῶ τινὰ πράττοντά τι = ἀδιαφορῶ για κάποιον να κάνει κάτι = ἀφήνω κάποιον να κάνει κάτι'. Η συντακτική σειρά των λέξεων της ειδικῆς προτάσεως είναι η εξῆς 'ὥς οὐκ εἰκὸς εἶη <τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας> φειδομένους ξύλων περιδεῖν τοὺς πολεμίους πεπονημένους τεῖχος ἐν τῇ χώρᾳ = ὅτι δεν εἶναι φυσιολογικό <οἱ τριηράρχοι καὶ οἱ κυβερνήτες> επειδὴ λυποῦνται τὰ ξύλα (=πλοία), να ἀδιαφορήσουν ὥστε οἱ ἐχθροὶ να ἔχουν δημιουργήσει ἕνα τεῖχος μέσα στην περιοχή'.
12. **τοὺς πολεμίους:** αντικ. στο 'περιδεῖν'. **περιδεῖν:** υποκ. στο ρ. 'οὐκ εἰκὸς εἶη'. **πεπονημένους:** κατηγορηματική μτχ. στο 'τοὺς πολεμίους'. **τεῖχος:** αντικ. στην κατηγορ. μτχ. **ἀλλὰ...ἐκέλευε:** κύρια πρόταση, καθώς συνδέεται με το ρ. 'ἐβόα' με τον 'ἀλλά'.
13. **βιαζομένους:** συνημμ. μτχ. στο εννοούμενο υποκείμενο του 'καταγνύναι' που είναι 'τριηράρχους καὶ κυβερνήτας'. Τροπική μτχ. Αντικείμενο της μτχ. είναι 'τὰς ναῦς'. **τὴν ἀπόβασιν καταγνύναι:** το ουσιαστικό είναι αντικείμενο στο ἀπαρέμφατο, και το ἀπαρέμφατο είναι αντικ. στο ρ. 'ἐκέλευε'. 'κατάγνυμι τὴν ἀπόβασιν = πιέζω ὥστε να γίνει η ἀπόβαση'. **καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνήσαι:** ο 'καί' συνδέει τα

απαρέμφατα 'καταγνύναι' & 'μὴ ἀποκνῆσαι', οπότε είναι συντακτικά ίδια. Η αιτιατική 'τούς συμμάχους' είναι υποκείμενο στο απαρέμφατο.

14. τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις...ἐπιδιδῶναι: η έκφραση 'ἐπιδίδωμι τινὶ τί' είναι ίδια με την 'δίδωμι τινὶ τί', δηλ. και οι δύο έχουν την σημασία του 'δίνω σε κάποιον κάτι'. Η μόνη διαφορά είναι πως το ρ. 'ἐπιδίδωμι' σημαίνει 'δίνω πρόθυμα κάτι σε κάποιον', όπως δηλ. συμβαίνει εδώ.

15. ὀκείλαντας: συνημμ. μτχ. αορίστου 'ὥκειλα' του ρ. 'ὀκέλλω', που σημαίνει 'βγάζω στην ακτή ένα πλοίο'. Η μτχ. είναι σε αιτιατική πτώση, για να συμφωνήσει με το εννοούμενο υποκείμενο του 'κρατῆσαι', που είναι 'τούς συμμάχους'. **ἀποβάντας:** ίδια μτχ. με την προηγούμενη. **τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι:** το απαρέμφατο είναι αντικείμενο στο ρ. 'ἐκέλευε'. Οι δυο γενικές είναι αντικείμεν. στο ρ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Με τέτοιες προτροπές που έκανε ο Δημοσθένης, οι Αθηναίοι πήραν θάρρος περισσότερο και κατεβαίνοντας πρόθυμα κάτω παρατάχθηκαν δίπλα στην ακτή. Από την άλλη μεριά οι Λακεδαιμόνιοι έτοιμοι για μάχη άρχισαν να χτυπούν το τείχος με το στράτευμα που είχαν στην ξηρά, αλλά συγχρόνως και με τα πλοία τους, τα οποία ήταν σαράντα τρία. Ως ναύαρχος εκείνων έπλεε μαζί ο Θρασυμηλίδας ο γιος του Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης. Και χτυπούσε εκεί ακριβώς όπου αμυνόταν ο Δημοσθένης. Οι Αθηναίοι τώρα και από τις δυο πλευρές, δηλ. και από την ξηρά και από την θάλασσα, προέβαλλαν αντίσταση. Όμως οι Λακεδαιμόνιοι μοίρασαν τον στόλο τους σε τμήματα, διότι δεν ήταν δυνατόν να προσαράξουν στην ακτή με περισσότερα, και ξεκουράζοντας κάποια τμήματα έκαναν τις επιθέσεις με τα πλοία με απόλυτη προθυμία, και παροτρύνοντας ο ένας τον άλλον μήπως απωθώντας κατελάμβαναν το τείχος. Και περισσότερο φανερός από όλους έγινε ο Βρασίδης. Διότι καθώς είχε την αρχηγία του στόλου, και επειδή έβλεπε τους τριηράρχους και τους κυβερνήτες των πλοίων λόγω του ότι η περιοχή παρουσίαζε προβλήματα, αν κάπου φαινόταν πως υπήρχε η δυνατότητα να προσαράξουν στην ακτή, εκείνοι να είναι διστακτικοί και να προσέχουν τα πλοία να μην τα καταστρέψουν, τους φώναζε λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό επειδή λυπούνται τα ξύλα, να αφήσουν τους εχθρούς να έχουν κατασκευάσει ένα τείχος στην περιοχή, αλλά τους διέταζε ασκώντας δύναμη με τα δικά τους πλοία να κάνουν την απόβαση οπωσδήποτε, και οι σύμμαχοι να μη διστάζουν με αντάλλαγμα μεγάλα οφέλη να προσφέρουν πρόθυμα τα πλοία τους στους Λακεδαιμονίους στην παρούσα κατάσταση, και βγάζοντάς τα στην ξηρά και κάνοντας την απόβαση με οποιοδήποτε τρόπο, να κυριαρχήσουν και στους αντιπάλους και στην περιοχή.